

PREMIERA V CELJU

Spopad zaradi drugačnosti

Prav na koncu lanskega leta so v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju pripravili krstno uprizoritev novega dramskega besedila Rudija Šeliga **ČAROVNICA IZ ZGORNJE DAVČE** v režiji Dušana Jovanovića. Predstava sodi v sklop tistih inovativnih iskanj celjskega gledališča, ki so bila opažena v zadnjih dveh, treh sezonah, in združujejo splet teatralike z nekonvencionalnimi oblikami gledališkega sporočanja.

Čarovnica iz Zgornje Davče je seveda literarni in metaforični sinonim za Darinko, snaho v štiričlanski družini, v kateri vlada nenapisan red materialnih in pojmovnih vrednot, Darinki popolna tujih. Po vstopu v družino kot žena edinca brez lastne volje takoj naleti na nesoglasje in odpor zaradi tega, ker je s svojim doživljanjem in navadami popolnoma drugačna, kakršni so mati, oče in njen mož, ki pa seveda pričakujejo in terjajo njeno prilagoditev. V prvem delu predstave se najprej po stopnjah odkrivajo njene drugačnosti, v drugem delu pa so prikazani postopki prevzgoje, »predrugečenja« Darinke, ki se končijo vda materini diplomaciji, sicer pa ostaja pri svojem.

Seveda tako Šeligovo besedilo kot predstava nista tako preprosti in do kraja razvidni, ker preskakujeta iz realnosti v fantastiko, iz družinske zamejenosti v splošno miselno klimo, iz besedne metaforike v konkretnost odrskega prikazovanja. Razumljivo je, da zmore različne nivoje sporočanja

povezati v celoto in kolikor toliko logično soodvisnost dogajanja le konstrukcija, ki na eni strani nekaj dodaja, drugi pa odvzema. Tako Darinka predstavlja prvinski tip dekliske življenjske polnosti, ki na vseh ravneh svojega komuniciranja naleti na ovire, oziroma nemožnosti razžvetja in s tem pomiritev. Pri tem je vsekakor najodločilnejša erotična gluhost njenega moža, po eni strani konkretna, hkrati pa že simbol za splošnejši pojav. Očetova tekmovalnost in zaprtost v družinski krog se razrašča v grotesknost, posebno v drugem delu, v katerem izstopa nasilno predrugečenje Darinke z nekaterimi ironičnimi sentencami (... boš poslušala zadovoljne Kranjce...) in ko ropot strojev prevzema funkcijo glasbe. Tako se individualni doživljajski svet v Šeligovi Čarovnici iz Zgornje Davče dviga v splošnost, ki v sami predstavi dobiva fantastične oblike, čeprav v obrisih tehnične ali plesno družabne realnosti.

Za to plat predstave, za njeno teatrsko ponazoritev se skrbel režiser **Dušan Jovanovič** in se tokrat učinkovito uglasil s tekstom in njegovo metaforično govorico. S sodelovanjem članic mladinskega pevskega zbora celjske gimnazije je izoblikoval predstavi nekakšen obredni preludij in nadaljeval z obredno spremljavo skozi vso predstavo. Vsakdanje družinske in intimne prizore je uravnil v naravno dinamiko, Darinkino »čarovništvo«, ki ni nič drugega kot njena drugačnost in življenjska neizživetost, pa je vizualiziral v razgiban ples ob močni glasbi in barvno učinkovitem požaru. Družinsko delovno zagnanost je opremil s priročnimi stroji in predv-

sem hrupom, ki pa ga zamenjaja privzdignjena wagnerjanska glasba. Tako je napravil vseskozi zanimivo predstavo s spretnimi prehodi in pomenško razvidno. K vizualnim transformacijam v predstavi je pomembno prispevala svoj delež **Meta Hočevarjeva** s sceno, ki je bila v soglasju z režijo in naravo dela, da je namreč združevala elemente realnosti, vsakdanjosti, hkrati pa se je preoblikovala v likovno fantastiko. K spektakularnosti in estetski uglašenosti predstave je nemalo prispeval svoj delež nastop članic Plesnega gledališča Celje v koreografiji **Nade Kokotovičeve**.

In končno seveda igralci: **Milada Kalezičeva** je kot Darinka odigrala odlično kreacijo poetično radožive mlade žene in s svojo vseskozi sprejemljivo izrazno uglašenostjo vzpostavljala močan protipol svoje drugačnosti. V vlogi mame nastopa Jana Šmidova. S svojo igro je zadel tipične poteze dvojne podobe meščanske matere, navzven uglasjene, navznoter tiranske. Bruno Baranovič je očetovo tekmovalnost izrazil s pravo racionalno strastjo, medtem ko je Zvone Agrež spretno speljal nehvaležno vlogo razosebljenega slabiča in njegovo nihanje med starševsko tiranijo in vitalizmom svoje žene.

V celoti efektna predstava, ki hoče pridobiti gledalca prek vseh njegovih čutil (opazno se vključujejo v predstavo tudi svetlobne čarovnije Chris Johnsonove), saj je na prvem mestu izrazito teatralična, hkrati pa odpira živa vprašanja našega življenja in mišljenja, ali rečeno v drugem slovarju — analizira silnice eksistencialne biti.

FRANCE VURNIK